

Fred Taikon: Romadagen 2015

Talare

Fred Taikon
Författare

Datum

8 april 2015

Plats

Forum för levande historia,
Stockholm

Omständigheter

2015 anordnade Länsstyrelsen i Stockholm och Forum för levande historia ett firande av romadagen. Under firandet hölls tal, man sjöng sånger och man diskuterade viktiga politiska frågor för den romska minoriteten i Sverige såväl som i Europa. Man diskuterade även Kommissionen mot antiziganism, en kommission tillsatt av regeringen som slutfördes 2016.

- 1 Jag hälsar er på romani och önskar alla välkomna att delta i vår firande i den internationella romadagen som då firas som sagt var över hela världen. Och det här gör man alltså i solidaritet med varandra, för det här är väldigt unikt, precis som de föregående talarna har sagt, att man manifesterar den här dagen i en och samma minut över hela världen. Det är helt fantastiskt.

- Jag är här för att berätta om några reflektioner som jag har och har haft genom åren. Och de här reflektionerna rör sig om situationen, hur den ser ut i Europa och framför allt här i Sverige. Faktiskt så känner jag mig lite diskriminerad idag.
- 10 Vet ni varför då? Alla sådana här ståbord är alldeles för höga för mig. Så helst skulle jag vilja stå på podiet där och så luta mig mot bordet, men okej, det är knappt att jag syns. Jag har varit på Civil Rights Days årliga konferens ute på Djurö, där är talarpodiet så här högt, så jag stod på sidan. Tillbaka till allvaret.
- 15 Mina kära medmänniskor, mina damer och herrar. Mitt namn är Fred Taikon. Jag är född i Sverige, född den första ... Okej. Jag är född i Sverige den första maj och döptes på fred, dagen fredsavtalen skrevs 1945. Det är därför jag heter Fred och inte Fred. Jag tillhör den svenska, svensk-romska gruppen Kelderash. Mina föräldrar och farföräldrar levde här och såg att romerna inte hade några
- 20 medborgerliga rättigheter. De kunde inte gå i skola eller bosätta sig. Men nu har det ju skett en förbättring eller ändringar till förbättring. Som Kalderash tillhör jag också en transnationell familj med släkt på många olika håll. Den utveckling som jag har sett de senaste åren och det som jag har fått höra från annat håll i Europa är ju mycket skrämmande, eller hur Viktor? Fascismens idéer sprider ut
- 25 sig på flera fronter, det drabbar romer och sprider sig som ett sjukligt virus över hela Europa. Det är viktigt att vi ser denna skrämmande utveckling i ett

internationellt perspektiv och inte bara ett nationellt, det som händer här i Sverige. Det är att vi alla bekämpar antiziganismen i alla dess former. Att vi
30 ständigt är vaksamma över nynazismens framfart både här i Sverige och i Europa eller hela världen. Att se till att romernas förintelse inte faller i glömska, precis som Viktor alldeles nyss sa. Det som hände under 40-talet kanske är igen och då, den här gången, är det romer och muslimer som kommer att vara syndabocken.

35

Mina kära vänner. Att samlas den 8 april, är ju då, med solidaritet med varandra i många länder. Man passar på att tala till landets politiker för att berätta om romer och den svåra situationen som de fortfarande lever i. Här i Sverige har vi en ny regering sedan i september förra året, men på den romska himlen är det
40 fortfarande tomt. Det arbete som förra regeringen startade med den 20-åriga strategin verkar ha avstannat fram till idag då vi kan läsa att regeringen satsar 52 miljoner på romernas inkludering, något som vi troligen kommer att få höra mer av från kultur- och demokratiministern Alice Bah Kuhnke. Jag vill fortsätta mitt tal som skrevs innan beskedet kom på den här satsningen för romerna.
45 Romernas möjlighet till påverkan är just nu minimal. Det finns inte längre några kontaktytor, inga naturliga mötesplatser där arbetet om romsk inkludering kan drivas vidare. Jag utgår ifrån att det snart kommer igång någon form av samarbete, men det räcker inte med att bara prata. Vi måste få egna verktyg att driva frågan vidare. Vi måste själva få möjlighet att skapa strategier
50 och handlingsplaner. Det är dock en fråga för våra romska riksorganisationer. Det är de som ska driva den här frågan, inte vi lokala föreningar.

När det gäller den skånska polisens romaregister kom inte JO:s beslut som någon överraskning för oss romer. Registrerar man flera tusen romer är det svårt
55 att neka till att det är ett etniskt register, även om vissa myndigheter gjorde sitt bästa för att mörka det hela. Kommer ni ihåg? JO:s kritik mot den dåvarande polismyndigheten i Skåne är en riktig känga. JO konstaterar att romernas misstankar och farhågor när det gäller registrets etniska sida, den är ju helt riktig. Man slår fast att det blev ett etniskt register, något som varken SIN eller någon
60 annan myndighet offentligt vågade säga. Det som har, eller det som haft en besk eftersmak i munnen, har nu blivit en seger. Men frågan är nu ju inte helt avgjord. Vad händer nu då? Vem är det som kommer att hålla i den här frågan? Var hamnar ansvaret på det register som upprättades? Vem eller vilka är det som är ansvariga? JO:s har gett oss ett hopp om sanning och rättvisa, att det kan
65 skipas även för oss romer och vi hoppas ju självklart också att polisens interna

arbete med syftet att arbeta på ett sätt som inte kränker oss romer leder till en bättre polismyndighet. För nu vet vi ju att det har kommit till en ny polismyndighet som driver hela frågan i landet från ett håll. Det här är något
70 som den nya statliga polisen har möjlighet att ta itu med redan från början. Men många romer har fortfarande svårt att ta till sig JO:s beslut. Besvikelse, och vissa vana när man ser hur myndigheterna alltid klarar sig undan. Det är svårt att städa undan. Brott och straff verkar följa andra lagar när det gäller myndigheter, därför är JO:s beslut så viktigt. Det är ett beslut som kommer att återställa
75 romernas tro på rättssamhället. Men det kommer att ta lång tid att reparera det förtroende som raserats i och med registret, därför är det viktigt att polisen erkänner sina fel och brister och lägger ansvaret där det hör hemma.

Det var inte många i Sverige som hade en susning om den oerhörda misären
80 som romer lever under i Östeuropa. Inte förrän misären hamnade på våra gator och torg. Inte förrän kåkstäder och usla lägerplatser bildades i utkanterna av våra städer som ett jättelikt demonstrationståg mot fattigdom. Diskriminering finns nu som en del av gatulivet. Det är skamligt, som Hans Caldaras brukar säga, att år 2015 finns människor som lever på detta sätt i EU. Dessa romer är
85 inte bara utsatta i sina hemländer, utan när de vill komma till Sverige så blir de hånade och trakasserade av förbigående. Det räcker med att tänka sig hur de måste ha det i sin hemby när de ändå väljer att sova utomhus i vintern i Sverige för att tjäna en krona. Svårt att tänka att man väljer det, Sverige. Som rom måste jag säga att jag är mycket besviken på Rumänien och andra länder som har
90 många romer i Europa. De länder som kom med i EU för inte så länge sedan och som vid inträdet på sina bara knän lovade att förbättra situationen för sina fattiga romer. Ett löfte som försvann med den första höstvinden så fort det blivit medlemmar, och på den vägen är det. Den politiska viljan till att förändra de fattiga romernas situation har svalnat rejält under eller efter inträdet i EU.
95 Arbetet med att förändra de attityder som håller kvar romerna i sina kåkstäder utan vatten, utan värme, utan skola, utan arbete. är av den minimala sorten. Trots alla regeringsföreträdare som påstår motsatsen, ska nu tydligen Sverige börja samarbeta med Rumänien i frågan. Tycker inte de rumänska företrädarna att det är skämmigt? De har haft all tid i världen på sig och miljarder EU-pengar
100 från socialfonderna har de ju haft till sitt förfogande, men ändå händer ingenting. Men nu ska det tydligen bli ett samarbete med samarbetsavtal med Sverige. Kommer det här att leda till att färre romer lämnar sitt land? Tror jag inte. Samtidigt är det också sorgligt att höra den rumänska socialministern Rovana Plumb säga under en presskonferens i Rosenbad i början på året att det

inte förekommer diskriminering i hennes land. Antingen var hon totalt okunnig eller så ljög hon. Dåligt påläst är ingen ursäkt i den här frågan.

110 Kåkstädernas antal ökar dramatiskt runt i våra städer idag, men det var inte så
länge sedan våra svenska romer levde på samma sätt. Parallellerna går det ju inte
att ta miste på, för fram till 60-talet fördrevs romer i Sverige från plats till plats.
De fick inte gå i skolan, absolut inte bosätta sig bland vanligt folk. Låter det
bekant? Hatet mot romer verkar inte ha något slut. Hatet vandrar från
generation till nästa. Den romska befolkningen i Rumänien uppskattas till cirka
115 fyra miljoner. Hur många som befinner sig ute i Europa är det ingen som riktigt
vet, men det talas om cirka en miljon fattiga romer i olika länder. Det är inte
heller så länge sedan som svenskar emigrerade till USA för att de var så fattiga.
Eller hur? Från mitten av 1800-talet fram till 1920 tog sig en och en halv miljon
svenskar över Atlanten, och då var befolkningen i Sverige fyra miljoner bara.
120 Men en och en halv miljon lämnade Sverige för att söka hitta ett bättre land än
Sverige just då. Så lätt det är att glömma egentligen. Så lätt det är att förpassa
den del av historien som inte passar in i våra moderna samhällen till historiens
sophög.

125 Nåväl, kära medmänniskor, det här är ju också en glädjens dag då vi romer firar
vårt ursprung och vår kultur. Den 8 april bjuder alla världens romer in till
festlighet tillsammans med oss. Hade jag haft ett glas vin så hade jag allt skålat
med er. Men jag gör det symboliskt.

130 Skål allesammans.

Källa

<div>Transkriberat från videoinspelning: Romernas internationella dag 2015, publicerad på YouTube,
uppladdad av "LevandeHistoria", 8/4 2015 (Transkriberat 26/10 2026)</div>

135 **Taggar**

Politiska tal

Relaterade

Diana Nyman: Romadagen 2015
8 april 2015

140 Gregor Kwiek: Romadagen 2015
8 april 2015

Rosita Grönfors: Romadagen 2015
8 april 2015

Alice Bah Kuhnke: Romadagen 2015
8 april 2015

145 **URI**
<https://www.svenskatal.se/tale/fred-taikon-romadagen-2015>

150

155

160

165

170

175

180